בעזרת השם יתברך

אשי ישראל

השיעור השבועי

מפי פורינו הרה"צ
רבי **יצחק שמואל אהרן לעזער** שליט"א

גליון
ת"י"צ

פרשת
חיי שרה
תשפ"ו

השיעור נמסר ביום ד', בשעה 23:30, ניתן להאזין בקו:
בארץ ישראל: 077-2233-223, בארה"ב: 845-510-6314

חסדי ה' יתברך, אנחנו אוחזים בפרשת **חַיֵּי שָׂרָה**, וידוע מפי אנשי־שלומינו, שהמסר הגדול של **פרשת חַיֵּי שָׂרָה** (כפי המוזכר בדברי מוהרנ"ת ז"ל בליקוה"ל, תפילין, הלכה ה), הוא מסר של **'התחדשות'**; דווקא הפרשה שמספרת בתחילתה על **הסתלקות** שרה אמנו, באותו הזמן נותנים לנו תמונה על **החיים** של שרה אמנו!

והנה אומר הפסוק: **"וַיָּבֹא אַבְרָהָם לִסְפֹּד לְשָׂרָה וְלִבְכֹּתָהּ"**; ומובא במדרש־תנחומא (פרשתן, סימן ד), שבהספד שרה אמנו - אמר אברהם אבינו את פרק ל"א בספר משלי: **"אֵשֶׁת חַיִל מִי יִמְצָא וְרָחֹק מִפְּנִינִים מִכְרָהּ"**; והמדרש מזכיר כל פסוק של הפרק הזה, ומסביר איך אברהם אבינו שיבח בזה את ה**'אֵשֶׁת חַיִל'** - שרה אמנו, את גודל מסירות־נפשה כל ימי חייה!

ומדברי המדרש הנפלא הזה יכולין לימודים־חיים - הן לנשים והן לגברים - מן עבודתה הקדושה של שרה אמנו, **וכדאי מאד לעיין שם במדרש ולהסתכל בהמובא שם.** המדרש מונה כל פסוק ומפרש איך זה סובב והולך על כל החיים של שרה אמנו - **"בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ וְשָׁלָל לֹא יֶחְסָר: גְּמָלַתְהוּ טוֹב וְלֹא רָע כֹּל יְמֵי חַיֶּיהָ"**; אשרי אדם שזוכה להגיע לדבר כזה: **'גְּמָלַתְהוּ טוֹב וְלֹא רָע'!** - הוא תמיד מחפש רק לגמול ולעשות **'טוב'** עם בני אדם!

וכמובן, ה**'טוב'** מתחיל בבית של האדם - **'שלום־בית'**, לשמור שיהיה תמיד **'גְּמָלַתְהוּ טוֹב וְלֹא רָע'!** וכמו־כן עם שאר בני־אדם - יחפש תמיד לשמח ולחזק אנשים; **זו השאיפה של כל נשמה מישראל!**

כי אמנם פרק **'אֵשֶׁת חַיִל'** סובב, כאמור, על שרה אמנו, שהיא ה**'אֵשֶׁת חַיִל'** שעליה נאמר **"אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִתְהַלָּל"**, אך כמו־כן זה סובב והולך על **כל אחד מישראל**; כי באמת, כל פרק **'אֵשֶׁת חַיִל'** זה משל [וכמו כל ספר משלי - שהם מָשָׁלִים של שלמה המלך ע"ה], וְלַמָּשָׁל הזה ישנם כמה וכמה 'נִמְשָׁלִים':

'אֵשֶׁת חַיִל' סובב על **מעלת הזוכה להדבק בתורה הקדושה**, וכמובא שם בדברי רש"י (ושאר מפרשים), וכן איתא בשיחות־הר"ן (סימן רטז), שרבינו ז"ל מסביר שם ש"זֶה לְעֻמַּת זֶה" יש "אשה רעה", שזה סובב על כלליות ההשפעות הלא־טובות של אנשים הרחוקים מאמונה, כופרים ואפיקורסים רח"ל, שצריכים להיזהר מהם מאד מאד, וההפך מזה היא ה**'אֵשֶׁת חַיִל'** - שמרמז על האמונה הטהורה. ובנוסף, **'אֵשֶׁת חַיִל'** מרמז על הנשמה של אדם, **וביותר** סובב והולך על נשמת הצדיק, שהכל נקרא **'אֵשֶׁת חַיִל'** - בתור **העזר של האדם**, וזהו השבח של נשמות ישראל, השבח של התורה הקדושה, והשבח של הצדיקים.

גם מובא בדברי ר' אברהם ב"ר נחמן ז"ל בכמה מקומות, שהוא מסביר את העניין של **'אֵשֶׁת חַיִל'** שסובב על ענייננו של **רבינו ז"ל**.

ואכן, בכל ליל־שבת־קודש נהוג בכל תפוצות ישראל לשיר את המזמור הזה, ומהו אפוא הקשר לשבת־קודש? בפשטות, זהו **השבח של האשה** - שהיא **'אֵשֶׁת חַיִל'**, וזוכה להקים בית, ולהכין את הבית לכבוד שבת, ומסדרת את הבית לכבוד שבת, ומדליקה נרות לכבוד שבת, שכל זה הוא באמת שבח גדול מאד, **ושם תלוי עיקר השלום־בית!**

כמה אדם צריך לראות שכשמגיע **שבת** יהיה **שלום** אמיתי בבית! ואכן, זה ניסיון גדול, כי הרבה פעמים דווקא בערב־שבת ישנם לחצים ומתחים, כי צריכים להכין את הכל לכבוד שבת, **ובאמת אם נזכרים "ברגע האחרון" - בוודאי שיהיה לחץ... עד שמגיעים למריבות וצעקות וכו'... וצריכים להיזהר בזה מאד!**

ואשרי אדם שזוכה להקדים את ההכנות לכבוד שבת, ויתקיים אצלו (קהלת ב, יד) **"הֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ"**; מוהרא"ש היה תמיד אומר: **כשמכינים את שולחן השבת עוד בליל־שישי, זו כבר סגולה לעליית נשמות הנפטרים והנפטרות בעולם הנשמות!** דהיינו, אם יש לאדם אבא או אמא שהם כבר בעולם הנשמות, אזי כשמכינים כבר את השולחן לכבוד שבת - כבר מתחיל הגהינום לשבות, ונכנסת כבר קדושת השבת... וזה על־ידי שעושים את ההתחלה כבר בליל־שישי.

ובפרט בימות החורף - שערבי־

שבתות הם קצרים, **ולא מחכים עד "הרגע האחרון", אלא ככל שאפשר - מקדימים!** הכל מוכן כבר מוקדם, ונכנסים אל השבת ברוגע... וכך אדם כבר יכול ללכת לבית־הכנסת בזמן, והאשה מדליקה נרות בזמן - **איזו זכות זו שאשה מקבלת את השבת, ומדליקה נרות, ומנצלת את הזמן של הדלקת נרות!**

וזהו השבח של אמותינו הקדושות, וכמו שמצינו בהמשך הפרשה, בעת שחזר אליעזר עם רבקה ליצחק, כתיב: **"וַיְבִאֶהָ יִצְחָק הָאֹהֱלָה שָׂרָה אִמּוֹ וַיִּקַּח אֶת רִבְקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיֶּאֱהָבֶהָ וַיִּנָּחֵם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ"**; מהו **'הָאֹהֱלָה שָׂרָה אִמּוֹ'**? איך ידע יצחק שהיא צדקת כמו שרה אמו? אומר רש"י, שהיו ג' דברים שהיו אצל שרה אמנו, וחזרו בזכות רבקה, ואחד מהם הוא **'נֵר דָּלוּק מֵעֶרֶב־שַׁבָּת לְעֶרֶב־שַׁבָּת'**; כשהיתה שרה אמנו מדליקה נרות בערב־שבת - היה הנר נשאר דולק עד ערב־שבת הבאה! והעניין הוא כפשוטו - שזה הכח של צדיקים, שהיתה אפשרות שיהיה הנר דלוק כל השבוע.

ויש לרמוז לימוד נפלא בזה: הנה ידועה מעלת זמן **הדלקת נרות**, שהוא עת־רצון גדול מאד בשמים, **ואשה שיש לה שֵׂכֶל - היא מנצלת את הזמן הזה בקדושה**, וכן - **היא מחנכת בניה ובנותיה בצורה נכונה, ומקבצת את כל הבנות שתהיינה שם בשעת הדלקת נרות!**

והיכן יש לנו דוגמא כזאת? בעוד כחודש ימים - בימי חנוכה הקדושים; ביום כ"ה כסליו מתחילים ימי חנוכה הקדושים, ואז גם לגברים - לכל עם־ישראל - ישנה המצווה הגדולה הזאת של 'הדלקת נרות' - שמדליקים נרות חנוכה, וגם אז: **איזו עת־רצון נפלאה ישנה בעת שהנרות דולקים! ובכלל, איזה אור נורא ונפלא מתגלה בעולם בימי חנוכה הקדושים**[א]**!** ואכן, ישנה עת־רצון **בכל שמונה ימי חנוכה**, אבל **בפרט** בעת הדלקת הנרות - מובא שאז מתגלה **'האור־הגנוז של ששת ימי בראשית'**, וכמה אדם צריך להיזהר ולשמור על ההזדמנות הנפלאה הזאת, ויקבץ את כל בני הבית בשעת הדלקת הנרות - שיצטרפו ג"כ אל המצווה, וילמד אותם איך להתפלל ולשיר את הזמירות של חנוכה, **ואם אדם**

א. את מצות **ימי חנוכה הקדושים** קיבלו עם־ישראל **מדברי חכמינו הקדושים**, וזה היה בעת **'גְּלוּת־יָוָן'**, שהם סתרו את קדושת בית־המקדש, וממתיהו ובניו החשמונאים התגברו נגדם, ומסרו את נפשם להקב"ה - "מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם ה'", וחנכו את בית־המקדש מחדש! היוונים לא **החריבו** את בית־המקדש, אלא **חיללו** את קדושתו (זה היה באמצע **'בַּיִת־שֵׁנִי'**), ובאו החשמונאים וחידשו וחנכו את בית־המקדש עוד הפעם, וזכו ל'התגלות ימי חנוכה הקדושים', שהם ימים מאירים ונפלאים עד מאד, עד שאומר רבינו ז"ל (ליקו"מ ח"ב סי' ב), שימי חנוכה הם ימים מעין עולם־הבא - **'שֶׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם־הַבָּא'** שהביאו לעולם־הזה... וממילא אז הוא **זמן מסוגל מאד!**

יש לו שֵׂכֶל הוא יודע איך לנצל את הזמן עם תפילות של התבודדות לפני הקב"ה! ויחנך בזה את כל בני הבית!

ואת אותו ענין יש **בכל ערב־שבת** - בשעת הדלקת נרות שבת, שזו מצוה שהנשים קיבלו אותה **בעיקר**, מדוע? כי הדלקת נרות שבת היא בתור תיקון לחוה - שהיא **'כִּבְּתָה נֵרוֹ שֶׁל עוֹלָם'** על־ידי חטא עץ הדעת, ועכשיו היא צריכה **להדליק** את זה.

ומה הקשר לימי חנוכה הקדושים? כי הנה ידוע, שבריאת אדם וחוה היתה בערב־שבת, ואז האיר האור־הגנוז של ששת ימי בראשית, ובו ביום הם חטאו, אך לא נחשך להם האור - מחמת רחמיו של הקב"ה, ו**'שבת אגין עלוהי'** - השבת שמרה עליהם, ונשאר האור־הגנוז עד מוצאי־שבת במשך **שלושים ושש שעות**, ואלו הם **שלושים ושש נרות** של חנוכה[ב], **ובכל בית מאיר האור הזה כשמגיע שבת־קודש ומדליקים נרות שבת**, ואזי ישנה עת־רצון נפלאה מאד! **ואם הנשים זכו לקבל כזאת מצוה, כמה נפלא שתקבצנה את כל הילדים - ובפרט הבנות - שישבו שם ויתפללו מול הנרות הקדושים; זה חינוך קדוש וטהור!**

וזה חלק מן האור הגדול ששורה בתוך הבית בליל־שבת־קודש, אבל איך יתקיים זאת אם מכינים את הכל "ברגע האחרון", והאישה כבר מותשת, ובקושי מדליקה נרות, ותיכף־ומיד 'נופלת' במיטה, ואין לה כבר כח... בשביל זה צריכים להיות "**חכם הרואה את הנולד**", ולהכין את הכל מקודם... **ובפרט לעניין הנרות - הבעל צריך להכין את הנרות, ויש בזה מצוה, וממילא על־ידי־זה יש לו חלק בהדלקה הקדושה...**

והכל נכלל בתוך שבח **'אֵשֶׁת חַיִל'**, וכמו שאומרים שם: **"טָעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ לֹא יִכְבֶּה בַלַּיְלָה נֵרָהּ"**; הרי שמוזכר פה את ענין הנרות, ו**'לילה'** מרמז על הגלות, שגם אז הנרות הקדושים דולקים, וכן מרמז על **ליל שבת** - שמתגלה האור הגדול הזה, וממילא **'לֹא יִכְבֶּה בַלַּיְלָה נֵרָהּ'**[ג]...

וכאמור, ר' אברהם ב"ר נחמן מפרש את

ב. דהיינו, אם בכל יום **'מוסיף והולך'** בהדלקתו, וביום ראשון מדליק נר **אחד**, וביום שני **שני נרות**, וכן הלאה עד יום השמיני שמדליק **שמונה נרות**, סכום הנרות מגיע סך־הכל לשלושים ושש.

ג. אצל מוהרנ"ת ז"ל היו מדליקים בערב שבת נרות גדולים מאד שידלקו במשך כל הלילה! בליל שבת, היה מוהרנ"ת לומד ומתבודד וכו', והיה דואג תמיד שיהיו נרות גדולים המספיקים לכל הלילה... ומקובל אצל אנשי־שלומינו (שמעתי את זה הרבה פעמים מפי מוהרא"ש זי"ע), שכבר **ביום ראשון** היה הולך מוהרנ"ת ז"ל אל המכין של הנרות - שיכין בשביל נרות גדולים לכבוד שבת שידלקו כל הלילה... (אז לא היה כמו היום, שיכולים לרכוש זאת בכל חנות, והיו צריכים להזמין את זה מראש, וכבר מיום ראשון מוהרנ"ת דאג בשביל זה).

כל ה'**אֵשֶׁת חַיִל**' עפ"י האור של הצדיק, שזה הצדיק שמאיר לנו - האור של רבינו הקדוש, שהוא נקרא בכינוי '**אֵשֶׁת חַיִל מִי יִמְצָא**'. ומזה מגיע המנהג אצל הרבה מאנשי־שלומינו (ושמעתי את זה הרבה מפי מוהרא"ש זי"ע), שכשמגיעים אל הפסוק: "**רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה**", מוסיפים לומר: '**וְאַתְּ**' - "היילִיגער רבי" [רבינו הקדוש] '**עָלִית עַל כֻּלָּנָה**'!

כי '**רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל**' סובב על כל הצדיקים, שבוודאי רַבִּים הם הצדיקים אשר '**עָשׂוּ חָיִל**' - חַיִל בְּקְדֻשָּׁה, לְהַרְבּוֹת את האמונה, התורה והתפילה בעולם, כי ב"ה 'לא אלמן ישראל', וישנם הרבה צדיקים קדושים המגלים קדושה בעולם. אבל יש את הצדיק שהוא מעל כל הצדיקים, הצדיק הזה הוא הנקודה המרכזית והכללית מכל הצדיקים, והוא 'ראש כל הצדיקים' - שזה רבינו הקדוש, שנשמתו היא "מיחידי הדורות", ועל כן: '**וְאַתְּ**' - "היילִיגער רבי", '**עָלִית עַל כֻּלָּנָה**'...

וכך יכולין לפרש את כל הפסוקים של '**אֵשֶׁת חַיִל**' - על ענין רבינו הקדוש.

וכאמור, אומר המדרש, שבפרק הזה הספיד אברהם אבינו את שרה אמנו - "**אֵשֶׁת חַיִל מִי יִמְצָא**"; והמדרש מפרש שם עפ"י זה את כל מעשי שרה אמנו במשך ימי חייה, וגודל מסירות נפשה.

והנה, עוד קודם ענין פטירת שרה אמנו, בתור הקדמה לכל זה, ואף לפני שכתוב: "**וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע הִוא חֶבְרוֹן**" - שזה הפסוק השני, אומר הפסוק הראשון של הפרשה: "**וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים**" - לפני שמדברים ממיתת שרה, מדברים מתחילה מ"**חיי**" שרה, איך שרה אמנו חיתה! מה היו החיים שלה! לפני שמתחילים להגיד "**וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע הִוא חֶבְרוֹן**" וכל ענין הספדה וקבורתה - אומרים "**מה היו החיים שלה**"!

ועל זה מסביר מוהרנ"ת ז"ל, שהתורה הקדושה מראה לנו מהם החיים של צַדֶּקֶת כמו שרה, והוא לימוד לכל אחד ואחד מישראל: ענין של '**הִתְחַדְּשׁוּת**'!

כי הנה אומר הפסוק: "**וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים**"; ולכאורה לא מובן: מדוע התורה הקדושה כותבת את 'חיי שרה' בכזאת אריכות? מדוע לא כתוב "ויהיו חיי שרה **מאה ועשרים ושבע שנים**"? וכמו שאכן אומר התרגום: '**וַהֲווֹ חַיֵּי שָׂרָה מְאָה וְעֶשְׂרִין וּשְׁבַע שְׁנִין**'; כי זהו פשט העניין, שימי חיי שרה היו מאה עשרים ושבע שנים, אבל התורה הקדושה לא כותבת כך, אלא מפרידה בין השנים - '**מֵאָה שָׁנָה**', '**וְעֶשְׂרִים שָׁנָה**', '**וְשֶׁבַע שָׁנִים**'...

על כך אומר רש"י הטעם: '**לוֹמַר לְךָ שֶׁכָּל**

אֶחָד נִדְרָשׁ לְעַצְמוֹ, בַּת ק' כְּבַת כ' לְחֵטְא, מַה בַּת כ' לֹא חָטְאָה שֶׁהֲרֵי אֵינָהּ בַּת עוֹנְשִׁין, אַף בַּת ק' בְּלֹא חֵטְא, וּבַת כ' כְּבַת ז' לְיִסּוּרִין'; זאת אומרת, התורה הקדושה באה להגיד לנו 'מה זה חיים של שרה הצדקת'! **וכך צריך להיות החיים של כל אחד!**

כי גם בהסתלקות אברהם אבינו כתוב אותו ענין (בראשית כה, ז): "וְאֵלֶּה יְמֵי שְׁנֵי חַיֵּי אַבְרָהָם אֲשֶׁר חָי **מְאַת שָׁנָה וְשִׁבְעִים שָׁנָה וְחָמֵשׁ שָׁנִים**"; כלומר, הפסוק עושה **הפרדה** בין השנים - מאה, שבעים, וחמש. מדוע? **ללמד לאדם: לא משנה באמת הגיל שלך! אתה יכול להיות "מאה שנה", אתה יכול להיות "עשרים", אתה יכול להיות "ילד" - לא משנה! תמיד תתחיל את החיים שלך מחדש!**

ואת זה אנחנו למדים מאבותינו ואימותינו הצדיקים והצדקניות, שאכן הם היו זקנים, אבל חיו בגיל **'מאה'** כמו גיל **'עשרים'**, אשר המשנה אומרת (אבות ה, כא) על גיל עשרים - שאז האדם עומד עם כוחותיו הגדולים. ובגיל **'עשרים'** הוא כמו גיל **'שבע'** - ילד קטן... טרי ורענן... ואף אם ב'תעודה הלידה' שלך כתוב היום שנולדת, ולפי זה אתה כבר בגיל מסוים - **אבל אתה מתחיל 'מעכשיו'!**

רבינו הקדוש כ"כ לימד אותנו את העניין של **התחדשות**! ואמנם אנחנו מדברים מזה הרבה, **אבל כל מה שנדבר לא יספיק!** כי זהו **יסוד יום-יומי** בחיי האדם - שהוא צריך לחדש את עצמו **תמיד**! אתה רוצה להתחיל ללמוד תורה, להתפלל, להתבודד, לעשות מצוות - צדקה וחסד, אבל תמיד יבואו לך מיד שאלות הלוחמות איתך: 'אבל רגע... מה עשיתי מקודם?'... אדם ניגש ללימוד התורה הקדושה, ומיד בא אליו הס"מ: 'האם למדתי אתמול ושלשום - לפני שנה ויותר?... מה פתאום נזכרתי עכשיו?'... או שניגש לתפילה, אבל מגיע הס"מ - שהוא מאד מאד ערמומי, ויודע היטב איך להחליש דעת האדם ע"י המחשבות שמביא לו - 'מה פתאום עכשיו נזכרת?... וכי פתאום נהיית צדיק ואתה וצה עכשיו להתחיל?!'...

ועל זה לימדנו רבינו הקדוש את העניין של **'התחדשות'** - שאדם צריך להיות ממש כמו בריה חדשה בכל יום! "אֲנִי **הַיּוֹם** יְלִדְתִּיךָ" (תהלים ב, ז) - שיחיה עם זה ממש!

ודבר זה מובא הרבה בלימודי רבינו הקדוש, ואחד מן המקומות הוא בליקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן רס"א, שם אומר רבינו, שכשאדם מרגיש שהוא מרוחק - מרחקים אותו וכו', מה העצה? אומר רבינו: **'וַעֲצָתוֹ שֶׁיַּתְחִיל מֵחָדָשׁ לִכָּנֵס בַּעֲבוֹדַת ה' כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן כְּלָל מֵעוֹלָם'!** ממשיך רבינו: **'וְזֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת ה', שֶׁצְּרִיכִין מַמָּשׁ בְּכָל יוֹם**

לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ!' - וכי צריכים משהו יותר ממה שאומר פה רבינו?...

ואנחנו רגילין להגיד רמזים בעניין **מספר התורות** שבליקוטי־מוהר"ן, ויש לומר בעניין התורה הזו - **רס"א**, שהיא אותיות '**אַסָר**', וכן '**אָסַר**', שמשמעותם לשון '**מאסר**' - שאדם הוא **אסור** בבית־האסורים, וצריכים להתירו משם. הסמ"ך־מ"ם לא מניח אותו לצאת משם, ואיך הוא זוכה להיגאל? על זה אומר רבינו כאן: '**שֶׁצְּרִיכִין מַמָּשׁ בְּכָל יוֹם לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ!**' ועל־ידי־זה מתקיים אצלו "**מוֹצִיא אֲסִירִים בַּכּוֹשָׁרוֹת**" - הוא יוצא מהמאסר שלו...

אתה מרגיש שהסמ"ך־מ"ם מנסה לאסור אותך בתוך הכלא, ה' ישמור, ואתה צריך לברך להקב"ה: '**רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה 'מַתִּיר אֲסוּרִים'!**' ומה הכוונה '**מַתִּיר אֲסוּרִים**'? הרי הוא לא יושב בתוך בית־כלא... אדרבה, הוא הולך ומסתובב... **אבל הנשמה שלו והחיים שלו אסורים בבית־כלא! הוא מרגיש כאחד שהוא אסור וקשור בתוך בית־האסורים!** ואיך מתירים את זה? איך יוצאים מזה? '**התחדשות!**' תהיה חזק בדעתך: '**אני מתחיל עכשיו! לא יודע מה היה עד עכשיו, אני עכשיו נולדתי!**'... - וכמו ילד שהוא עכשיו נולד ומתחיל את החיים שלו, ומנסים לעזור לו - כי הרי הוא עדיין קטן, ואין לו יכולת לתפקד בעצמו, כמו־כן אני ילד!

זה הלימוד שאנו רואים אצל שרה אמנו: '**בת מאה כבת עשרים, ובת עשרים כבת שבע**'; אדם הוא זקן בגיל מאה, אבל זה אצלו כמו שהוא בן עשרים שנה וכמו ילד קטן בן שבע... **ולפי ענין רבינו: 'הוּא כְּמוֹ תִּינוֹק בֶּן־יוֹמוֹ'!** כי '**בן שבע**' הוא ענין רוחני - שאדם זוכה להרגיש קדושת ה'**שבע**', שיש לו שבע מידות, שבע ספירות, שבע קדושות, וממילא הוא '**בן שבע**', ועכשיו מתחיל מחדש ממש כמו תינוק שנולד!

וזהו הסוד של סוף הפסוק, דהנה כתוב: "**וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה**", וכמה? "**מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים**", ולכאורה מספיק שהפסוק יגמור בזה... אך לא בזה מסתיים הפסוק, אלא שוב חוזר ואומר: "**שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה**"; מה הענין הזה?

אך העומק של מילים אלו '**שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה**' מלמד על "**שני סוגי חיים**" שהיה לשרה אמנו - וכן לכל אדם; אכן בפשטות הפירוש של "'**שְׁנֵי**' חיי שרה" היינו '**הַשָּׁנִים**' של חיי שרה, אבל גם בפשטות יכולין לפרש '**שְׁנֵי**' היינו **שָׁנִים**, כלומר: שיש לאדם "**שני סוגי חיים**"!

ומה הם? הסוג הראשון: **בגשמיות** - שהוא חי כך וכך שנים, וכתוב ב'תעודת הלידה' את היום והשנה שהוא נולד, והוא עתה בגיל מסוים - **שבע, עשרים, ארבעים, שבעים, מאה**... הסוג השני:

ברוחניות - שהוא מחדש עצמו תמיד כאילו נולד היום! 'אני לא מסתכל חזרה כלל וכלל! אני לא יודע כלום!'... וזה נקרא חיים אמיתיים!

זה מה שהפסוק מסיים: **"שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה"** - לשרה אמנו היו 'שני סוגי חיים', החיים הרוחניים של ההתחדשות התמידית, והחיים הגשמיים; **ואשרי הזוכה לשמור על חייו הגשמיים ולהכניס בהם רוחניות כפי יכולתו - תורה, מצוות, צדקה וחסד!** וכמו כל השבח של ה'אֵשֶׁת חַיִל': **"וְגְמֻלַתָהּו טוֹב וְלֹא רָע כֹּל יְמֵי חַיֶּיהָ"** - שאדם מחפש תמיד לגמול טוב עם השני! **וזו דרך הצדיקים** - שהם ה'אֵשֶׁת חַיִל' כנ"ל, כי שבח ה'אֵשֶׁת חַיִל' **כולל את הכל**, ומורה על החיים של הצדיקים בדביקות האמונה ובדביקות התורה הקדושה, והעיקר - שתמיד מחדשים עצמם, **'אני מתחיל מעכשיו!'...**

וענין ההתחדשות הוא חיזוק גדול מאד לאדם, **ואנחנו חוזרים על זה הרבה כי אין יותר גדול מזה!** רבינו ז"ל העיד על עצמו ואמר, שכשהיה מתחיל להתבודד להקב"ה, היה תמיד אומר תחילה: **'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי מַתְחִיל מֵעַכְשָׁו לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר!'** - זהו רבינו הקדוש, שהיה תמיד הולך "מֵחַיִל אֶל חָיִל" להגיע אל המדרגות הכי גבוהות, וכמו שכתוב (תהלים פד, ח): **"יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל חָיִל יֵרָאֶה אֶל אֱלֹקִים בְּצִיּוֹן"**.

וזה מאד מתאים לפי עניינינו, כי הרי אנחנו מדברים מהשבח של ה'אֵשֶׁת חַיִל' - שזה ענין שאדם זוכה ללכת **'מֵחַיִל אֶל חָיִל'**, 'חַיִל' לשון 'חַיָּל', שבגשמיות זה סובב על חיילי צבא, שצריכים להיות מאד מאד חזקים, ומכינים אותם מראש לכל מה שעליהם לעשות וכו' - זהו חייל גשמי, אבל כמה נפלא לאדם שהוא זוכה להיות **"אִישׁ חָיִל"** ברוחניות, שיזכור תמיד את הקב"ה, ולא יגיד **"כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה"** (דברים ח, יז) - מה שבני אדם סובלים הרבה מזה... הם חושבים "זה הכל תלוי בי; הנה אני כן מצליח, לא מצליח"... **וזהו הכישלון של האדם - שהוא תולה הכל בעצמו, וממילא מגיע לבסוף למצב של ייאוש - 'אני לא יכול'...**

אך על זה כתוב שם מיד בפסוק השני (שם, יח), שאסור לאדם לשכוח שהקב"ה **"הוּא הַנֹּתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חָיִל"** - כל ה'חַיִל' הזה אתה מקבל מהקב"ה! אתה מקבל תמיד כוחות חדשים, כביכול, מהקב"ה, ואתה מחדש את כל הבריאה בכל עת ורגע! התחדשות! **כל הבריאה זו 'בריאה חדשה' ממש בכל יום, בכל עת, ובכל שעה, והוא 'הַנֹּתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חָיִל' - הקב"ה נותן לך את הכח הזה! ואם תיקח את הלימוד הזה, ותחיה עם זה, יש לך את החיים הכי טובים...**

ויש לרמוז: **'חַיִל'** אותיות **'לְחַי'**, וכמו שמזמרים בשיר על רבי שמעון בר יוחאי:

"וַאֲמַרְתֶּם כֹּה **לְחָיִי**" (ומקורו מן הפסוק (ש"א כה, ו): "וַאֲמַרְתֶּם כֹּה **לְחַי** וְאַתָּה שָׁלוֹם וּבֵיתְךָ שָׁלוֹם וְכֹל אֲשֶׁר לְךָ שָׁלוֹם"), שזה עניין של **'חיים'** - חיים אמיתיים! וזהו **'חַיִל'**, שאדם תמיד מחדש את הכוחות שלו, ומתחיל **מעכשיו** לעשות התחלה חדשה בחיים שלו!

וזו ההקדמה שמקדימים לנו לפני שמתחילים לספר על פטירת שרה אמנו, ואחר שאנחנו יודעים מן הלימוד הזה, ממשיכה הפרשה: "**וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע הִיא חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹא אַבְרָהָם לִסְפֹּד לְשָׂרָה וְלִבְכֹּתָהּ**" - אברהם אבינו עורר שם את כולם! כי הרי היו שם 'בְּנֵי חֵת' - שהיה אברהם אבינו גר ביניהם, והוא רצה להגיע איתם אל הנקודה הפנימית - **להשיג כאן את 'שערי הגן עדן'**, שהיא **'מערת המכפלה'**.

ובדברי הזוהר של פרשת השבוע, כתובים דברים נוראים איך אברהם אבינו עשה את הכל בחכמה גדולה; דהנה אברהם אבינו כבר ידע ממעלת המקום הקדוש הזה - 'מערת המכפלה', וממתי? אומר הזוהר: כשהמלאכים באו אליו ובישרו אותו על לידת יצחק וכו' - כל המובא בפרשת שבוע שעבר, כתיב: "**וְאֶל הַבָּקָר רָץ אַבְרָהָם**" - הוא רץ אחר **'בָּקָר'** אחד. ואכן היו **שלושה** - כדי להכין להם **ג' לשונות של חרדל** (ולמדים זאת מן הכתוב "**בָּקָר**" ג' פעמים), אבל היכן שהוא **רץ** כתוב לשון יחיד, והיה זה 'בָּקָר' אחד שהוא ברח, ואברהם אבינו רדף אחריו עד שהגיע למערת המכפלה... הוא ברח לאותו המקום הקדוש שהיה שייך אז לעפרון החיתי. אברהם אבינו היה גר שם באותו אזור, וברח לו הַבָּקָר, ונכנס לפנים המערה...

כשנכנס אברהם אבינו פנימה - התגלה לפניו אור גדול... פתאום הוא ראה התגלות של אור גדול באותה מערה, והרהר: 'לאיפה נכנסתי? מהו המקום הזה?'... ולפתע הוא שם לב שיש שם 'גבישה של עפר' - כמו צורה של קבר, והתחיל להתבונן בזה, ואז התגלתה לו הנשמה של אדם הראשון שהיה קבור שם...

ואומר הזוהר, שאדם הראשון התחנן לאברהם אבינו: **'חיכיתי לך כ"כ הרבה שנים'**... [עברו קרוב ל-2,000 שנה מאדם הראשון עד אברהם אבינו], ואמר לו: **'אינני יכול עדיין להיכנס אל המקום המיועד לי בגן עדן עד שתעשה אתה את התיקון'**... ואומר הזוהר, שזהו הכתוב (בראשית ב, ד): "אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ **בְּהִבָּרְאָם**" - **'בְּהִבָּרְאָם'** אותיות **'בְּאַבְרָהָם'**, שעתה יהיה תיקון העולם... ואומר הזוהר, שאדם הראשון ביקש מאברהם אבינו שיתפלל עליו, ואכן בוודאי אברהם אבינו התפלל עליו, ואמר לו: **'אם אתה פה, ממילא אתה נמצא על השער של גן**

עדן'... - כלומר: אם אדם הראשון מחכה פה להיכנס לגן עדן, נמצא שזהו השער של גן עדן; והשיב לו אדם הראשון שאכן כן הדבר. **ומשם התגלה לאברהם אבינו ש'מערת המכפלה' זה שערי גן עדן!**

ואז גילה אדם הראשון לאברהם אבינו: **'זה יהיה המקום שלך ג"כ להיקבר כאן'**; ועל כן כשנפטרה שרה, מיד פנה אברהם אבינו לרכוש את המקום הקדוש הזה, ולקברו בו את שרה.

והנה, אברהם אבינו היה חכם, ועשה את כל ענין קניית המערה בחכמה גדולה מאד: אחר שאברהם אבינו יודע מהו המקום הקדוש הזה - 'שערי הגן עדן', הוא לא הגיע מיד ודרש: **'מְכֹר לִי, אֲנִי מְשַׁלֵּם לְךָ!'...** אומר הזוהר: **אברהם אבינו ידע שזה לא יהיה כ"כ פשוט, ועליו ללכת עם חכמה גדולה...**

והנה, זאת הוא ידע, שהמערה שייכת ל'עֶפְרוֹן הַחִתִּי', שהיה אדם רשע ['עפרון' לשון עפר - עפר האדמה...], וְאִתּוֹ זה לא יהיה 'עסק פשוט'... אז אברהם אבינו עשה כזה תהליך עם בני חת: תחילה הוא הגיע אליהם ודיבר איתם, הוא החל לומר להם **"גֵּר וְתוֹשָׁב אָנֹכִי עִמָּכֶם תְּנוּ לִי אֲחֻזַּת קֶבֶר עִמָּכֶם וְאֶקְבְּרָה מֵתִי מִלְּפָנָי"** - 'אני חלק ממכם, אני רוצה להיקבר פה איתכם'... הוא התיידד איתם, ורק ביקש **'אולי תמכרו לי איזה חלקת קבורה איתכם'...** ואף לא נקט בתחילה היכן הוא רוצה...[ד] הוא לא בא ואמר להם: "אני צריך את המערה הזאת!"... למה? כי מיד יאמרו לו: 'מה פתאום אתה דורש דווקא את זה?'... אז הוא הגיע אליהם בחכמה ואמר **'תְּנוּ לִי אֲחֻזַּת קֶבֶר עִמָּכֶם'** - אני ידיד וחבר שלכם, ואני רוצה לקנות חלקה של קבר...

כשהם שומעים כזאת בקשה - 'למה לא?... איזו שאלה בכלל'?... כי הם ידעו שאברהם אבינו הוא לא אדם פשוט, וענו ואמרו לו: **"נְשִׂיא אֱלֹקִים אַתָּה בְּתוֹכֵנוּ בְּמִבְחַר קְבָרֵינוּ קְבֹר אֶת מֵתֶךָ"** - איפה שאתה רוצה, נמכור לך... ומוסיפים לומר: **"אִישׁ מִמֶּנּוּ אֶת קִבְרוֹ לֹא יִכְלֶה מִמְּךָ מִקְבֹּר מֵתֶךָ"** - אפילו מי שיש לו איזה שדה, זה יינתן בשבילך... אברהם אבינו שומע את דבריהם, ומודה להם: **"וַיָּקָם אַבְרָהָם וַיִּשְׁתַּחוּ לְעַם הָאָרֶץ לִבְנֵי חֵת"**.

אומר הזוהר: **אדם צריך ללכת עם חכמה!** וזו החכמה של הצדיקים - שהם יודעים בדיוק מה לומר, ולא דורשים: 'אני צריך את הדבר הזה!'... כי מיד תהיה התנגדות - לא! מה פתאום?... אז נכנסים

ד. אלו דברים נפלאים, והכל כתוב בזוהר של פרשת השבוע.

בדברים בדרך של חכמה, ולאט לאט מגיעים אל המכוון...

שעל זה ממשיך אברהם אבינו לומר להם: **"אִם יֵשׁ אֶת נַפְשְׁכֶם לִקְבֹּר אֶת מֵתִי מִלְּפָנַי שִׁמְעוּנִי וּפִגְעוּ לִי בְּעֶפְרוֹן בֶּן צֹחַר"**; וכפי המוסבר בזוהר ובמדרשים: עפרון יושב שם ביניהם... ואכן, הוא קיבל באותם ימים איזו שליטה באותו מקום, אבל הוא ישב שם בצד... והנה אברהם אבינו אומר להם: 'אולי תביאו לי את עפרון בן צחר' - כדי לכבד אותו... אברהם אבינו רוצה לעשות אִתּוֹ 'עסקה'...

ואז מתחיל אברהם אבינו לבקש ממנו את קניית מערת המכפלה, וכבר אומר לו: **"בְּכֶסֶף מָלֵא יִתְּנֶנָּה לִי"** - 'אני מוכן לשלם!'. ועפרון עושה את עצמו כאילו איננו חפץ בתשלום והוא לא צריך כסף... אבל אברהם אבינו עומד על שלו: **אני משלם! אל תספר לי סיפורים... אני רוצה את זה "בְּכֶסֶף מָלֵא"! לא רוצה שום 'הַנָּחוֹת'... אני משלם לך "בְּכֶסֶף מָלֵא"!**

והלימוד שיש בזה: **כשאדם ניגש לדבר־מצוה - ישלם בכסף מלא!** וכך אומר רבינו בספר־המידות (אות צדקה, סימן נו; ומקורו בזוהר): **'כְּשֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה מִצְוָה, תִּרְאֶה שֶׁהַמִּצְוָה לֹא תִּהְיֶה בְּחִנָּם, אֶלָּא בְּכֶסֶף מָלֵא'**; כשאתה ניגש לעשות מצוה - שיהיה בכסף מלא! **אל תסתכל על זה כלל!** צריכים לעשות איזו מצוה? **אני משלם!**

ודוגמא לזה מובא בדברי רבינו (שיחות־הר"ן, סי' קכה) - ענין של **רכישת אתרוג**, שזה לא כ"כ זול, ולפעמים זה עולה הרבה... אבל אדם לא יתחיל לעשות חשבונות על זה - **זו מצוה!**

אבל יש לנו **בכל יום** כאלה סיפורים... ניקח למשל: **תשלום שכר־לימוד בשביל הילדים - הבנים והבנות, זה "כסף מצוה"!** ועל זה אומרים חכמינו הקדושים בפירוש (ביצה טז.), שזה בכלל לא נכנס בתקציב של האדם... **ואדם צריך לקנות את זה "בכסף מלא"!** ובפרט כשמדובר בחינוך־ילדים, **איך אתה מתחמק מזה בכל־מיני תירוצים ו'קונצים'?!... ואדרבה, אם היית חכם - הלא כתוב שם בגמרא: 'אִם הוֹסִיף - מוֹסִיפִין לוֹ'... אם היית משלם, היית מקבל בחזרה כפל!** אבל צריך לזה אמונה...

אותו דבר לגבי 'הוצאות שבת ויו"ט', שיש אדם שהוא מקמץ ומפחית באומרו 'מה יהיה'... **תקנה בשפע! שפע! וזה מראה על האמונה של האדם!**

וכן בשאר ענייני מצוה - **ציצית, תפילין, וכל המצוות שיש לאדם, כמו קניית ספרים, כל מה שקשור לענייני קודש!**

אותו דבר לעניין **צדקה וחסד** - אדם נותן צדקה לנזקק, **וכי זה פחות מצוה?!...** אדרבה, אדם זוכה לתת צדקה **"בְּכֶסֶף**

מָלֵא" - כמה שהוא יכול! וזה כולל את כל 'ארגוני צדקה וחסד' - לעזור בזה! הן בכסף, הן בטרחה, כל מה שיכולים... זה נקרא **"כֶּסֶף מָלֵא"**!

'כסף' הוא לשון **'כיסופים'**, ואכן לעינינו "כסף" זה 'שטרות' או 'מטבעות', אבל באמת מלובש בזה כיסופים קדושים... וכמו שרבינו מכנה זאת (ליקו"מ ח"א סי' כה): **'גְּוָנִין נְהוֹרִין'** - צבעים מאירים, אורות עליונים![ה] כי אמנם אסור לעשות מציאות מן הכסף בעצמו, אבל בשורשו - יש להממון שורש גבוה... רבינו אומר (ליקו"מ ח"א סימנים סח, סט), שהכסף זה חלק מהנשמה של אדם, וכמ"ש (דברים כד, טו): **"וְאֵלָיו הוּא נֹשֵׂא אֶת נַפְשׁוֹ"** - הוא מסר נפשו לעבוד ולקבל משכורת, וממילא הכסף הזה שייך לנשמה. [ועל כן, אומר רבינו שם, כ"כ חמור העניין של גניבה וגזילה ה"י, כי הוא הגוזל פרוטה - כאילו גוזל נפשו ונפש בניו ובנותיו, רח"ל, זה מאד חמור! כל פרוטה של אדם זה חלק מהמשפחה שלו - האשה והילדים! כך רבינו מסביר שם].

ולכן צריכים לשמור מאד שהכסף לא ילך לאיבוד, ולא לבזבז אותו סתם על שטויות... זורק את הכסף לפח... **אבל כשמגיע לדב"רמצוה - ישלם בכסף מלא!**

ובאמת אם מתבוננים, **רוב ההוצאות של יהודי שומר תורה ומצוות זה על מצוות... - הוא קונה אוכל כשר, משלם שכר־לימוד, רוכש כל ענייני המצוות, וכן כל הבית שלו - אדם צריך בית, ומה ה'בית' שלו? יש ב"ה מזוזה בפתחים, יש ב"ה שולחן־שבת, וכן יש שולחן־אוכל לכל השבוע, ומה עושים בו? אוכלים; ומה עושים באוכל? נוטלים ידיים, מברכים ברכות־הנהנין, מברכים ברכת־המזון, וכי זו מצוה קטנה?... אלו המצוות הכי גדולות! נמצא שכל זיז של אדם באמת זה קשור ל"כיסופים" עליונים...** וזו העבודה של אדם - להבין שהכסף זה **"נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף"**, זו נקודה של רצונות להקב"ה!

וזהו ג"כ לימוד נורא שיש לנו בדברי הזוהר של פרשת השבוע (בחלק ה'רעיא־מהימנא'): הנה לבסוף שילם אברהם אבינו לעפרון **"אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף עֹבֵר לַסּוֹחֵר"**[ו]; אומר הזוהר, שיש למעלה מקום הנקרא: **'ארבע מאות עלמין**

ה. ואכן, זה מענין שבארץ ישראל, כל שטר של כסף יש לו צבע אחר... ישנם **ארבע** סוגי שטרות, ובכל שטר יש **צבע אחר**... וזה מאד מתאים עם דברי רבינו שם...

ו. **'עֹבֵר לַסּוֹחֵר'** הכוונה שהוא שילם לו את המטבעות הכי טובות, שהם מתקבלות בכל מדינה, וכלשון התרגום: **'דְּמִתְקַבֵּל סְחוֹרְתָא בְּכָל מְדִינָתָא'** - שטרות שמקבלים בכל העולם. ובזמנינו אפשר לומר את זה על **הדולר**, שהוא דבר **'בינלאומי'**, ולכאורה מקבלים את זה בכל המדינות.

דכיסופין' - יש בשמים דבר רוחני בגן עדן, ו'גן־עדן' הכוונה שאדם יכול לזכות כאן בזה העולם, ש**'אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׂקֶל כֶּסֶף'** הם **ארבע מאות שקלים של כיסופים ורצונות שיש לאדם להקב"ה...**

ומובא בשיחות־הר"ן (סי' רמב): **'אַרְבַּע מֵאוֹת'** בגימטריא **'רַע עַיִן'**; ולענייננו - יש את ה**'רע עין'** של עפרון, שהיה לו 'רע עין' (כמובא במדרש), ובפירוש מובא הדבר אצל עֵשָׂו, שהיו עמו **"אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ"**, ו**'רַע עַיִן'** בגימטריא **ארבע מאות** (דהיינו מילות 'רַע עַיִן' הן כמספר 400).

והוא "זֶה לְעֻמַּת זֶה" של הקדושה - **'ארבע מאות עלמין דכיסופין'**; כי הצדיקים יש להם **'טוב עין'**, וכמ"ש (משלי כב, ט) **"טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ"**; שזה אדם המחפש תמיד להיות 'טוב עין', ולקנות מצוות, ולהשפיע השפעות טובות בכל מקום שאפשר. וזה **"אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׂקֶל כֶּסֶף" - 'ארבע מאות עלמין דכיסופין'**, שאדם זוכה שבפועל ממש ג"כ הוא משתמש עם הכסף שלו בשביל לקנות תורה ומצוות, אז הוא זוכה לכזה אור גדול! וכמו שרבינו קורא לזה: **'גְּוָנִין נְהוֹרִין'** - אורות עליונים! שהם מאירים על האדם בכל החיים שלו...

ועל כן אברהם אבינו אומר: **"בְּכֶסֶף מָלֵא יִתְּנֶנָּה לִי"** - אני לא מחפש 'הַנָּחוֹת'... והנה עפרון שומע 'כֶּסֶף' - הרי הוא גוי, ומיד תאב אל הממון... וכמו שרבינו מסביר שם דבר נפלא: גוי, כשהוא רואה כסף אצל יהודי, הרי הכסף מאיר... מחמת שהכסף נמצא בידי היהודי, הגוי רואה שזה מאיר, וחומד זאת אליו, **אבל זה מאיר עד שזה מגיע אל הגוי...** הגוי רואה שזה מאיר, ורוצה רק לקחת את זה - אם בהיתר אם באיסור... - **אבל מיד כשמגיע אליו, נכבה האור... זה נחשך...** ואומר רבינו: על כן הם תמיד רוצים יותר ויותר, ואף פעם לא מספיק להם... כי תחילה ראה שזה מאיר, ועכשיו זה חשוך... הוא לא רואה שום דבר... אז הוא רוצה עוד! כי לא שווה לו שום דבר... **והכלל, הכסף של יהודי - זה "טוֹב עַיִן", והכסף של גוי - זה "רַע עָיִן", כי הגויים מלאים בתאוות ממון, ולהוטים רק אחר הכסף!**

וזה מה שהפרשה הזו מלמדת אותנו; אברהם אבינו מספיד את שרה, ומחפש מָקום קבורה בשבילה, כדי שהיא תיכנס ל'שערי גן עדן', וממילא זה יהיה התיקון הן לאדם והן לחוה, כי כן איתא שם בדברי הזוהר - שגם לחוה יהיה תיקון עי"ז, כי מתחילה לא הסכימה חוה ששרה אמנו תיקבר שם, כי טענה: 'יהיו לי בושות... שרה אמנו תיכנס לפה, ויהיו לי בושות'... אבל אברהם אבינו אמר: 'לא ולא, ח"ו, נתפלל על אדם וחוה שיהיה להם תיקון'; הרי אברהם ושרה הם צאצאים של אדם וחוה - שהיו נבראים של הקב"ה,

והאנשים הראשונים שהיו בעולם, וכשהגיעו אברהם ושרה - אין הכוונה שהם התביישו, אלא הם עשו להם תיקון, בזה שזכו לנכדים כאלה - אברהם אבינו התחיל לפרסם את האמונה בעולם, וכדברי רש"י בפרשת לך לך: **'אַבְרָהָם מְגַיֵּר אֶת הָאֲנָשִׁים, וְשָׂרָה מְגַיֶּרֶת אֶת הַנָּשִׁים'**; וזו היתה ההתחלה של עם ישראל! **אברהם ושרה הם האבא והאמא הראשונים של עם ישראל!** וממילא אדם וחוה קיבלו תיקון, ובוודאי שמחו מאד... ולבסוף נקברו באותו מקום קדוש - במערת המכפלה, שנקראת 'מכפלה' ע"ש זה שקבורים שם ארבעה זוגות - אדם וחוה, אברהם ושרה, יצחק ורבקה, יעקב ולאה.

זהו הלימוד היוצא לנו מתחילת הפרשה, שיש אפשרות לאדם לזכות להגיע לדברים כאלו - שיבין מה זה **"שערי גן עדן"**, ויזכה שֶׁיִּחְיֶה את החיים שלו בתוך הגן עדן! ואפילו יהיה **"מאה שנה"** או **"עשרים שנה"** - לא משנה הגיל שלו, **אתה חי בגן עדן בזה העולם! יש לך אפשרות להגיע לזה!**

אגב, איך אברהם אבינו מצא את המקום הקדוש הזה - מערת המכפלה? ע"י **'הַכְנָסַת אוֹרְחִים'**; הגיעו אליו אורחים[ז], והנה הוא כבר הפעיל את כל המשפחה שלו... לשרה הוא אמר: **"לוּשִׁי וַעֲשִׂי עֻגוֹת"**; וגם לישמעאל ציווה למהר בעשיית הבקר - כמ"ש: **"וַיִּקַּח בֶּן בָּקָר רַךְ וָטוֹב וַיִּתֵּן אֶל הַנַּעַר וַיְמַהֵר לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ"**, ואומר רש"י: **'הַנַּעַר'** זה ישמעאל [או אליעזר]; אברהם אבינו מפעיל את כולם: **'בואו! בואו! יש לנו אורחים - וצריכים לקרב אותם!'**... וזירזם להכין, לבשל ולאפות... [ובפרט שהאורחים הגיעו בהפתעה - הרי היה יום חם מאד, ולא תיארו שיגיעו ככה אורחים, והנה הם באו - צריכים להכין בשבילם...]. ומה קרה פתאום? רצו לשחוט את הַבָּקָר - והוא ברח, וצריכים לתפוס אותו... ולהיכן הוא רץ? למערת המכפלה, ושם אברהם אבינו מוצא את שערי הגן עדן... נמצא שזכה לזה בזכות **'הכנסת אורחים' - קירוב רחוקים!**

ובעניין של 'הפצה' ו'קירוב רחוקים', שומעים הרבה שאלות לפעמים מבני אדם, שטוענים: 'מה יהיה איתי?!... הלא

ז. בין אם היו אנשים ובין אם היו מלאכים - זה לא משנה... **הם הגיעו, והוא מזדרז להכין בשבילם ולקרב אותם!** אברהם רואה אורחים - 'צריכים להכניס אותם!' ומיד מזדרז את שרה "לוּשִׁי וַעֲשִׂי עֻגוֹת"... - 'צריכים לקרב פה אנשים!'... **איזו זכות זו להפיץ אור רבינו, להפיץ אור הצדיקים! אנשים לא יודעים כלום... ומזכים אותם עם האור של הצדיקים!** וגם אם היו מלאכים - כבר הסברנו, שבשביל אברהם אבינו זה לא כ"כ משנה... **לאברהם אבינו יש דיבורים בשביל כולם!** יש לו דיבורים לקרב **'אנשים'** - אפילו האיש הכי פשוט והכי גרוע, ויש לו דיבורים לקרב **'מלאכים'** וללמד אותם... הוא מדבר הן ל**'דרי מעלה'** והן ל**'דרי מטה'**!

אני רוצה ללמוד, להתפלל, לעסוק בעבודת השם, וכי יש לי זמן לדברים האלו?! אני עסוק... הלוואי שאני אשלים את כל השיעורים **שלי**, את כל העבודות **שלי**... וכי יש לי זמן לעסוק לקרב **אחרים** ולהפיץ להם?!'... **אבל כשאתה יודע שבזכות זה אתה 'מכניס אורחים' - זו המצוה הכי גדולה!**

ועפ"י זה הסברנו דברי חכמינו הקדושים (שבת קכז.): **'גְּדוֹלָה הַכְנָסַת אוֹרְחִים יוֹתֵר מִקַּבָּלַת פְּנֵי הַשְּׁכִינָה'**; מדוע? **כי אתה מקרב אחרים ומזכה אותם ג"כ 'לקבל פני השכינה', וממילא אין דבר גדול מזה! אצל הקב"ה זה הכי חשוב!** ולכן דייקא אז התגלה לאברהם אבינו **'שערי גן עדן'** - כשהוא רץ אחר הַבָּקָר שברח ממנו - וזה כאילו 'ברח', כי באמת הקב"ה סיבב את זה שהוא ירוץ, ולאן רץ? לתוך **"שערי גן עדן"**, ואברהם אבינו רץ אחריו, ומצא את האור הגדול הזה...

ומובא בזוהר, שכל הנשמות כשיוצאות מזה העולם, עוברות דרך 'שערי הגן עדן' שבמערת המכפלה, עד שמגיעים אל המקום שלהם. ולפי הלימודים של רבינו, זהו עניינו של האדם: **כל החיים של אדם הוא צריך לדעת שהוא נמצא בתוך הגן-עדן, רק עליו להתעורר מן השינה שלו!**

רבינו ז"ל אומר (ליקו"מ ח"א סי' ס), שהצדיקים מעוררים אותנו מהשינה; אם תבוא לאדם שהוא ישן, ותתחיל להגיד לו 'להתחדש' - מה יועיל?... הוא יגיב: "מה אתה רוצה ממני? תעזוב אותי"... ויהפוך עצמו אל הצד השני - "אני עייף... אין לי כח"... **ולא בהכרח שהוא עייף - יכול להיות שהוא כבר ישן מספיק, אבל הוא מלא עם יאוש: 'מה אעשה כבר עם היום הזה... מה יש לי'... ומכסה את עצמו בשמיכה, וזהו...** אבל כמה זמן אתה יכול להישאר במיטה? סוף כל סוף המיטה תזרוק אותך...

אבל כשאדם זוכה שיש לו התחדשות - הוא קופץ מהמיטה: **'התעוררתי מן השינה וקמתי עכשיו? זהו זה! יום חדש! תודה לא-ל!'**... הוא נותן שבח להקב"ה: **"מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ מֶלֶךְ חַי וְקַיָּם שֶׁהֶחֱזַרְתָּ בִּי נִשְׁמָתִי בְּחֶמְלָה, רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ"**! הוא מתעורר: **'יום חדש - הבה וננצל אותו! בוא נראה מה יכולים לעשות ביום הזה! לא שאבטל את זמני לריק'...**

זה נקרא שאדם חי בגן-עדן, שהוא יודע: **"יש לי משהו לעשות בחיים שלי"...** ואדם כזה, הוא לא מחכה על "מאה עשרים ושבע שנים"... אלא אם אני ילד - בן שבע... אם אני אברך בן עשרים... אם אני זקן בן מאה - **זה לא משנה! עכשיו אני מתחיל! זה כל החיות שלי, וזו כל השמחה שלי!** ובפרט אם זוכה גם לזכות את השני - אין יותר דבר גדול מזה...

ובזה יובן לנו דברי המדרש בפרשת

השבוע (בראשית רבה נח, ג[ח]): **'רַבִּי עֲקִיבָא**[ט] **הָיָה יוֹשֵׁב וְדוֹרֵשׁ וְהַצִּבּוּר מִתְנַמְנֵם**[י]**, בִּקֵּשׁ לְעוֹרְרָן, אָמַר: מָה רָאֲתָה אֶסְתֵּר שֶׁתִּמְלֹךְ עַל שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה?'** - ופתאום כולם התעוררו... הם שמעו פתאום שהוא מזכיר את 'אסתר המלכה' באמצע השנה (לא כתוב בפירוש מתי זה היה, אבל בוודאי לא בפורים או בחודש אדר... זה היה בחודשי הקיץ או בחורף, ואולי באמת בפרשת חיי שרה...), וכולם התעוררו והתחילו לדון "מה אמר הרבי עכשיו"... - מה קורה פה, ומה הקשר פתאום...

ענה ואמר רבי עקיבא: **'אֶלָּא תָּבוֹא אֶסְתֵּר שֶׁהָיְתָה בַּת בְּתָּהּ שֶׁל שָׂרָה שֶׁחָיְתָה מֵאָה וְעֶשְׂרִים וָשֶׁבַע, וְתִמְלֹךְ עַל מֵאָה וְעֶשְׂרִים וְשֶׁבַע מְדִינוֹת'**; וזה כבר בלבל אותם לגמרי... הם לא הבינו מה הקשר והשייכות בין שניהם, וממילא כולם כבר התעוררו משנתם...

אך באמת, זהו כל הסוד שאנחנו מדברים (וכך מובן מדברי מוהרנ"ת ז"ל, בהלכות

ח. הוא מדרש ידוע ומפורסם, ומוזכר בדברי מוהרנ"ת ז"ל, ומוהרא"ש היה רגיל להזכיר את זה בפרשת חיי שרה.

ט. אין לנו מושג מי היה התנא האלקי רבי עקיבא! חכמינו הקדושים אומרים, שמעלתו שגבה כ"כ עד שהיה ראוי שתינתן התורה על ידו... ואכן, הוא היה במשך ארבעים שנה 'עם הארץ' (אבות דרבי נתן, ו), אבל אח"כ הוא לקח את עצמו בהתחדשות, וחידש את עצמו בפרט כשראה איך **"אבנים שחקו מים"**, והבין שאפילו אם יש לאדם 'לב אבן' - אפשר לו לעשות חור בתוך 'לב האבן', ולהתחיל חיים חדשים לגמרי, והוא אכן עשה את זה במסירות נפש!
וזה קשור מאד להאמור לעיל בעניין **'אֵשֶׁת חַיִל'**, כי אכן היתה לו לרבי עקיבא "אשת חיל" אמיתית שעזרה לו - רחל הצדקת, שהיא הכירה את הכוחות שלו, ומאד מאד תמכה בו, וזכה להגיע לאן שהגיע - שהלך ללמוד תורה, וחזר אחר עשרים וארבע שנים עם עשרים וארבעה אלף תלמידים... רואים מזה את הכח של אדם שיש לו רצון - **הוא רוצה! הוא לא מסתכל על כלום - הוא מתחיל מעכשיו!**
[אגב, בעניין שרבי עקיבא היה 'עם הארץ' עד גיל ארבעים, לכאורה קשה מדברי המדרש (בר"ר א, יא) שהיו ילדים שעשו לעצמם בית ועד ללימוד התורה וכו', ואחד מהם היה רבי עקיבא; אך מתרצים, שאכן כשהוא ילד קטן, הוא למד אותיות האל"ף-בי"ת, רק אבל אח"כ הוא לא קיבל את החינוך הנכון, והיה 'עם הארץ' עד גיל ארבעים. (ועיין באריכות משפ"כ מו"ר שליט"א בזה - קונטרס "אשיב לאיש" פרשת וירא תשפ"ו, קונטרס רמ"ח)].

י. 'עצה טובה קא משמע לן' - אם אדם יודע שהוא צריך ללכת לאיזה שיעור או אמירת דברי תורה, בין בשבת ובין בחול, ובפרט שיעור הנמסר בשעה מאוחרת בלילה, **עליו להכין את עצמו מקודם במנוחה לזמן-מה**; כי באמת זה לא קל להחזיק מעמד כל הדרשה אם אדם עייף, ובפרט אם הוא קם מוקדם - התפלל בנץ, והדרשה היא בשעה מאוחרת - לא קל להחזיק עצמו ולא ליפול בשינה... **ומהי העצה? תכין את עצמך מראש!** תיקח איזו תנומה לפני-כן, תנוח קצת - חצי שעה, כדי שתוכל להיות ער בשעת הדרשה.
כי כשבני-אדם נרדמים באמצע דרשה - זה לא מכובד; זה לא כבוד **לך**, אלא **זה גורם לך ביזיון**, וכן גורם ביזיון **להרב הדורש** - אני דורש, ואתה ישן... אז תהיה "חכם הרואה את הנולד", ותכין את עצמך לפני הדרשה... בן אדם הוא בן אדם, והוא לא יכול להיות ער 24 שעות בלי מנוחה... אז אם הוא יודע שיצטרך להיות בדרשה, **וגם כדי לשמוע דברי תורה הוא צריך להיות ערני ממש** [ולא רק "לא להירדם"], על כן יכין את עצמו מראש, ויבוא מוכן אל הדרשה.
וכאן מספר המדרש שגם אצל רבי עקיבא היה כזה דבר, וחיפש משהו כדי לעוררם...

תפילין הנ"ל): רבי עקיבא רואה שהם ישנים, וחסרה להם הערנות - החיות וההתחדשות... **אדם שיש לו התחדשות - הוא לא נרדם בדרשה... הוא מכין את עצמו מקודם! אדרבה, הוא בא מוכן אל הדרשה!** וגם - הוא יודע **למה** הוא בא לדרשה... וכאן הוא המקום לחזור שוב ברבים, ואמנם ישנה השתפרות, אבל צריכים שזה יהיה בשלימות:

באים אל הדרשות רק בשביל לשמוע ולהצטרף! זה לא סתם איזה מפגש שנפגשים ביחד... בנות מתגבשות ביחד, ועומדות על הרחוב וכו' - אין דבר כזה! אנחנו בעזרת השם מסיימים עם זה! ואם לא יקחו את זה ברצינות - אנחנו נודיע במחילה, שאין זה בשביל נשים... כל אבא יהיה אחראי על זה, ובפרט כל אמא צריכה להיזהר הן בעצמה והן על ילדיה - הבנים והבנות! בנות מגיעות אל ה'טיש' - זה בסדר, רק תיכנסנה לפנים... [מי שלא יכולה ממש בפנים - תהיה רק בתוך החצר, ובדרך-ארץ גדול מאד!], ואין דבר כזה שמסתובבים על הרחוב! וכן הבנות - אין כזה דבר שמסתובבות על הרחוב, ה' ישמור! זה מאד מאד גרוע! זה לא מתאים בכלל לקהילה קדושה!

אבל כשאדם זוכה, הוא יודע מדוע מגיעים - כדי לשמוע את הדיבורים, והוא בא עם התחדשות! ואם צריך לנוח קצת לפני-כן - הוא נח [יש מספיק זמן לנוח קודם הדרשה. וגם בליל שבת, אפילו אחר הסעודה, אם צריך לנוח קצת - תנוח קצת... כך תהיה מוכן להגיע לדרשה!].

אז רבי עקיבא דורש, אבל הוא רואה שהם עדיין לא אוחזים בזה, והם ישנים בתוך הדרשה... ובשביל לעורר אותם, הוא מדבר בעניין אסתר המלכה, שהיא זכתה להיות הצדקת שהצילה את עם ישראל יחד עם מרדכי הצדיק, וזכתה סוף כל סוף למלוך על **מאה עשרים ושבע מדינות**, שואל רבי עקיבא: איך היא זכתה לזה? הלא היה כזה 'הסתר פנים' באותן שנים ('**אסתר**' נקראת ע"ש "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא"), ונפלו בשינה, וכמו שאמר המן הרשע (אסתר ג, ח): "**יֶשְׁנוֹ** עַם אֶחָד מְפֻזָּר וּמְפֹרָד בֵּין הָעַמִּים", וחכמינו הקדושים אומרים, שהוא אמר: '**כולם בשינה**'. ולא רק זה, אלא "הֶבֶל יִפָּצֶה פִּיהוּ", והוא אמר: 'אלהיהם של אלו ישן הוא' - דהיינו שגם הקב"ה, ח"ו, כביכול הסתיר פנים מהם בבחינת שינה. אמר לו הקב"ה: **רשע! כתוב** (תהלים קכא, ד) "**הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל**" **- אין מושג של 'שינה' בשמים!** אבל המן הרשע, בגלל שהוא ראה איזו 'הסתרת פנים' היתה אז, ואיך שהלכו ונהנו מסעודתו של אחשוורוש, אמר שהגיעו למצב כזה שנפלו בשינה.

אבל אסתר המלכה ומרדכי הצדיק באו ועוררו את כולם מן השינה, ואכן זכו להציל אותם עד שהיא נעשתה המלכה, ומלכה על

מאה עשרים ושבע מדינות!

ומאיפה היא קיבלה את הלימוד הזה? אומר רבי עקיבא: כי היתה נכדה של שרה אמנו, שהיא חיתה את אותו מספר של שנים, שבזה פותחת פרשתנו: "**וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים**"; ומסיים הפסוק: "**שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה**" - וכאמור, הלימוד הוא: שאכן בגשמיות היא היתה כבר בגיל "מאה עשרים ושבע", ומצד הגשמיות היתה כבר זקנה, אבל ברוחניות - יש "**שני סוגי חיים**", מצד אחד את הסוג הגשמי - שהיא היתה כבר מבוגרת, אבל מצד שני - את הסוג הרוחני, שהיה אצלה תמיד העניין של **התחדשות!** ואת זה אסתר המלכה למדה ממנה, והלכה בעקבותיה של שרה אמנו, ועי"ז זכתה באמת למלוך ולהציל את עם ישראל...

וזהו לימוד לכל אחד ואחד מאיתנו, לדעת שאנחנו צריכים לחדש את ימינו! וכמו שאנחנו מתפללים הרבה (איכה ה, כא): "**הֲשִׁיבֵנוּ ה' אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה**" - מבקשים: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תַּחְזִיר אוֹתָנוּ בִּתְשׁוּבָה! ולכאורה זה כבר מספיק... אבל לא מסתפקים בזה, אלא מסיימים: "**חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם**" - שנזכה להתחדשות! לדעת שאנחנו מתחילים **מעכשיו**!

והלשון '**כְּקֶדֶם**' אנו מוצאים ב'שבע ברכות', שאחת מן הברכות היא: "**שַׂמֵּחַ תְּשַׂמַּח רֵעִים הָאֲהוּבִים, כְּשַׂמֵּחֲךָ יְצִירְךָ בְּגַן עֵדֶן מִקֶּדֶם**"; ובפרשת בראשית כתיב בעניין נטיעת הגן עדן (בראשית ב, ח): "**וַיִּטַּע ה' אֱלֹקִים גַּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם**"; '**קֶדֶם**' זה לשון של צד מזרח, דהיינו המקום הראשון - החשוב ביותר.

נמצא, שכשמבקשים "חַדֵּשׁ יָמֵינוּ **כְּקֶדֶם**", אנחנו מבקשים את הקב"ה שנחדש את הימים שלנו כמו **בגן עדן**, שזה מה שמאחלים לזוג שזכו עכשיו להתחתן: "**שַׂמֵּחַ תְּשַׂמַּח רֵעִים הָאֲהוּבִים, כְּשַׂמֵּחֲךָ יְצִירְךָ בְּגַן עֵדֶן מִקֶּדֶם**" - שתהיה השמחה שלכם ושלום הבית שלכם כמו אדם וחוה, שזכו להיות יצירי-כפיו של הקב"ה, ונבראו בערב שבת "**בגן עדן**", ולא נבראו תינוקות, אלא היו כבר בצביונם ובמילואם, היו אנשים כבר מבוגרים, ואז היה הגן עדן הכי גדול שיכול להיות... היה להם הכל! וזה מה שמברכים את הזוג: עכשיו זכיתם להתחתן, יהי רצון שזה יהיה '**כְּשַׂמֵּחֲךָ יְצִירְךָ בְּגַן עֵדֶן מִקֶּדֶם**' - שתחיו בגן עדן! שהבית שלכם יהיה גן עדן!

זה מה שרבינו רוצה מאיתנו... רבינו מלמד אותנו לימודים כאלה - שאפשר להגיע לדבר כזה! אפשר לך לצאת מכל הסיבוכים שלך! אפשר לך להתעורר מכל השינה הזו שאתה חושב כבר שאין מ'מה' ו'ממי' לדבר - ואתה יכול להתחיל חיים חדשים! וגם - שהבית שלך יהיה דוגמא חיה לזה! כך תחנך את הילדים! ואף פעם אל

תתעסק עם אחרים! תראה שבתוך הבית שלכם יהיה תמיד השמחה וההתחדשות הזאת!

אתה רוצה כבר לתקן את כל העולם? זה לא הולך ככה... משיח צדקנו יבוא בעזרת ה', ויתקן את העולם! ואיך הוא יתקן את העולם? אם אנחנו נתחיל... **אם כל אחד יתחיל מעצמו - נגיע לתיקון העולם!** אבל לא שאדם שיהיה עסוק עם אחרים - 'אני צריך לתקן את כולם'... אני צריך לראות להתחיל עם עצמי! והבסיס שלו יהיה בתוך הבית שלו - שכך יבנה את כל הבית, וכך יחנך את הילדים, עם חינוך קדוש וטהור, לשמור על הדיבורים שלהם!

כמה צער זה לשמוע שיש ילדים צעירים ובחורים - וגם אצל הבנות - שהפה שלהם לא נקי, ה' ישמור! ומאיפה זה בא? כמובן, זה בא מבחוץ, אבל צריכים לבנות 'בית חדש' ו'תיבת נח' שיהיו שמורים מכל ההשפעות שבחוץ! ואם ההורים רואים שיש משהו - צריכים מאד מאד למחות, ומה הכוונה "למחות"? לדעת איך להרחיק את הילדים מהשפעות כאלו! ואין דבר כזה שאדם אומר "מה אני יכול לעשות"... **מה אתה יכול לעשות?! אתה ב"ה הבאת ילדים לעולם? צריכים לעשות את הכל כדי לשמור עליהם! ללמד אותם מה 'כן'! איך 'כן' צריכים לדבר! מה נקרא "בית יהודי"! מה נקרא "לחיות בתוך גן עדן"!**

אך כמובן, אדם צריך להיות להיות דוגמא לזה... **אם הוא ילמד את הילדים מה צריכים לעשות וידרוש להם 'מהיום עד מחר', אבל הוא בעצמו יעשה בדיוק הפוך - זה לא יועיל כלום! ולא רק ש'לא יועיל', אלא יעשה יותר גרוע!** הילד חושב: 'אבא שלי אומר ככה, אמא שלי אומרת ככה, והנה הם בעצמם עושים את זה'... - אתה אומר לו 'אסור את זה' ו'אסור את זה', למשל: לגבי מכשירים טמאים, והנה הוא רואה את זה אצל האבא והאמא... אי אפשר לעבוד ככה! אדם צריך להיות 'דוגמה חיה' לכל דבר, שהילד יראה '**דמות**' - כך צריך להיות "בית יהודי"! ואז יש אפשרות שהילדים יקבלו את זה... **ואכן, צריכים בוודאי המון סייעתא דשמיא ותפילות, אבל כך התחלנו לכל הפחות! עשינו מה שעלינו!**

זה נקרא '**אֵישׁ חָיִל**'! זהו: "**אֵשֶׁת חַיִל מִי יִמְצָא**"! ואדם צריך תמיד לעבוד על הנקודה הזאת, שזו היתה שרה אמנו - "**גְּמָלַתְהוּ טוֹב וְלֹא רָע כֹּל יְמֵי חַיֶּיהָ**", היא תמיד ביקשה וחיפשה '**איך לקרב את כולם!**'... [וכאמור לעיל, כדאי לעיין שם במדרש תנחומא ולראות את שבחה של שרה אמנו בכל פסוק ופסוק מן ה'**אֵשֶׁת חַיִל**'].

והיכן היה מְקום קבורתה? במערת

המכפלה - שערי גן עדן; **ללמד אותנו שזה יביא אותך לגן עדן!** וה'גן עדן' הזה יתחיל כבר בזה העולם... שתבין שאתה יכול לחיות כאלה חיים קדושים - עם רצונות וכיסופים להקב"ה!

אם הזכרנו את הקשר בין שרה אמנו לאסתר המלכה, נזכיר דבר נפלא: חכמינו הקדושים אומרים (מגילה יג:), שכאשר המן הרשע שקל את "עֲשָׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף" כדי ח"ו לאבד את עם ישראל, אמר הקב"ה: "**רָשָׁע, כְּבָר קָדְמוּ שְׁקָלֶיהָם לִשְׁקָלֶיךָ**"! - עם ישראל כבר הקדימו את השקלים שנתנו ב'מחצית השקל' לפניך... הם כבר הקדימו אותך!

והנה, בפיוטים שאומרים במוסף של 'שבת שקלים', מזכירים שם: '**דּוֹדִי, זְכוֹר לִי שִׁקְלֵי עֶפְרוֹן. אֲשֶׁר שָׁקַל אָב בְּמַכְפֵּל חֶבְרוֹן**' - את זה אומרים ב'פרשת שקלים', קודם חודש אדר, לקראת ימי פורים, שמבקשים: '**רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תִּזְכֹּר לִי אֶת הַשְּׁקָלִים שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁשָּׁקַל לְעֶפְרוֹן!**'.

ולכאורה יפלא, מה הקשר בין אלו השקלים לשקלי עפרון? אך זה מה שאנחנו מדברים: השקלים של עפרון היה "**אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף**" - כיסופים, רצונות, התחדשות של אברהם אבינו, ששילם "**כסף מלא**" בחפץ לב! 'פה המקום שנזכה לעורר את נשמות ישראל להקב"ה!'. הוא עכשיו קובר שם את שרה אמנו - וזה יהיה התעוררות לעם ישראל, וזה יגיע עד אסתר המלכה, שזה מה שמתפללים ב'פרשת שקלים': '**רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, זְכוֹר לִי אֶת הַשְּׁקָלִים שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ שָׁקַל שָׁם - אֶת הַ"שֶּׁקֶל כֶּסֶף"!**... שזה קנה לעם ישראל את '**שערי הגן עדן**'...

הקב"ה יעזור לנו שנזכה באמת להתחדש! **מקורבים לרבנו מחויבים להתחדש!** שנזכה לחדש כל יום ויום מחדש ממש! להיות אנשים כשרים כרצון הקב"ה, כרצון הצדיקים, ונזכה שההתחדשות שלנו תקרב את כל העולם כולו להקב"ה, במהרה יבוא משיח צדקנו, ותהא הגאולה השלימה!

breslev.shely@gmail.com